

Kokonaisuudet

Vaikka hirren ja puutavaran mitta on sanelut rakennusten koot, Emola on kuin "sattumanvaraisesti" rakentunut. Katsomalla taaksepäin alueen historiaa ja poimimalla eri aikakausien luonteenomaisia piirteitä, voi alueelta erottaa kokonaisuuksia. Näiden kokonaisuuksien reuna-alueet menevät osin limiin, mutta suuntaviivat yhteiseen rakentamiseen ovat havaittavissa.

- Alue on jaettu viiteen kokonaisuuteen:
- 1. mäkirakentaminen eli vanhimmat osat
- 2. ruutukaava-alue
- 3. Hauskankylä
- 4. 1920-luvun rakentaminen eli rakennettu katutila
- 5. jälleenrakennuskausi.
- Jako kokonaisuuksiin on esitetty aluetta kuvaavassa kartassa näillä numeroilla numeroituina.

Mäkirakentaminen

Aluksi tontteja muodostettiin mäkien, Landeninmäen, Rönninmäen sekä Höltänmäen kaakkoislounaisrinteille. Tontit olivat muodoiltaan vaihtelevia ja suurehkoja. Noilla alueilla rakennukset on sijoitettu maaston ehdoilla sopivimmaksi katsotulle paikalle eikä mitään selvää kaavaa ole nähtävissä. Samoin talousrakennusten rivi sijoitettiin maasto huomioiden.

Ruutukaava-alue

Alueen eteläisimmän osan tontit on jaettu palstoitussuunnitelman mukaisesti säännöllisenmuotoisina, ruutukaavamaisesti. Alue rakentui 1900-luvun alusta lähtien. Rakentamistapa oli kaupunkimainen sekä rakennusten sijoittelultaan että kooltaan. Rakennukset olivat suurempia kuin esikaupunkitalot pohjoisempana Emolassa. Päärakennukset sijoitettiin katujen varsille ja piharakennukset niitä vastapäätä riviin tontin takaosaan. Rakennuksissa oli alkujaan useita asuntoja.

Hauskankylä

Hauskankylän alueella tontit olivat pienempiä kuin ylempänä mäkien rinteillä. Niinpä rakentamisesta tuli tiiviimpää, mutta sama ”kurittomuus” rakennusten sijoittelussa vallitsi täälläkin. Rakentamisen tiiviyyttä lisäsi se, että päärakennuksessa oli usein sivuasuntoja, jolloin rakennuksen massa oli pitkä. Hauskankylässä on nähtävissä myös toinen omalaatuinen talotyyppi, jossa noppamaiseen runkoon liittyy kahden kerroksen korkuinen kuisti. Hauskankylän alue on ehkä eniten kärsinyt uudisrakentamisesta. Tieverkko on säilynyt entisellään, mutta rakennukset on korvattu uusilla.

1920-luvun rakentaminen

Kiivainta rakentamisen aikaa Emolassa oli 1920-luku. Tuolloin Rouhialan kartanonmaista erotettiin Emolan pohjoisosiin vuokrapalstoja. Rakennukset ovat tyyliältään ja tyyppiltään yhtenäisiä, mutta yksityiskohdiltaan yksilöitä. Ne on sijoitettu useimmiten kiinni katulinjaan. Näin muodostuu yhtenäisiä katunäkymiä kuten mm. Revonkadun ja Tavastinkadun pohjoispäässä sekä Koulukadulla ja Kokkomäenkadulla. Tontit on perinteisesti täällä rajattu matalin, avoimin ns. esikaupunkiaidoin.

Useita 1920 –luvulta säilyneitä rakennuksia on ajan saatossa muutettu ja laajennettu lähes tunnistamattomiksi. Tätä rakennuskantaa on myös uusittu paikoitellen aina 1950-luvulta lähtien. Kuitenkin ajalle tyyppillinen katutilan rajautuminen rakennuksiin on pääosin säilynyt.

Jälleenrakennuskausi

Viimeisin vilkkaan rakentamisen kausi sijoittuu jälleenrakennuskaudelle. Tuolloin rakennettiin Otto-Ilmari Meurmannin kaavaluonnoksen (vuodelta 1932) mukaisesti uudet alueet Hauskankadun pohjoispään, Kalevankadun ja Emolankadun varsille. Tuolle ajalle luonteenomaista on rakennusten ”noppamaisuus” ja rakennusmassan kasvaminen syvyys- ja korkeussuunnassa vanhaan rakennuskantaan verraten. Rakennukset on sijoitettu yhtenäiseen linjaan hiukan kauemmas kadunlinjasta kuin aiemmin (poikkeuksena Hauskankatu). Alueita leimaakin rehevä kasvillisuus, joka rajaa tontit katutilasta.

Uudisrakentaminen

Emolan rakennuskantaa on uusittu 60-luvulta lähtien osin hyvinkin poikkeavilla ratkaisuilla. Uudisrakennukset ovat siellä täällä vanhan rakennuskannan seassa. Uudistumiseen on vaikuttanut ehkä eniten poikkeuslupien kautta tonteille annettu suuri rakennusoikeuden määrä sekä yleiset asumiseen liittyvien tarpeiden muutokset. Uudisrakentamisessa ovat näkyvissä kunkin rakennusajan tyyppilliset piirteet. Häiritsevimpänä kokonaisuutta rikkovana ominaisuutena uudisrakennuksissa on niiden suurempi koko vanhoihin rakennuksiin nähden, vanhasta poikkeava sijoittelu tontille ja ”modernit” materiaalivalinnat. Rouhialankadun varressa talot on pääosin korvattu uusilla. Eteläpään kerrostalot ovat poikkeusmuutoin omakotivaltaisessa Emolassa. Muutoinkin Rouhialankadun varrella on nähtävillä lähes kaikki viime vuosikymmenten rakennustapojen ja -tyylien muutokset. Emolan viimeistenkin uudisrakennusten joukossa on kuitenkin myös hyviä esimerkkejä oman aikansa rakentamisesta. Näiden havaitseminen ja vaaliminen aitoina jälkipolville on myöskin osa perintömme siirtämistä.